І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 40. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3-го БЕРЕЗНЯ 1965 — 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 3, 1965 No. 40. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 2-го березня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

РОБІТНИЦТВО ПРОТИ ПОШИРЕННЯ ТОРГІВЛІ ІЗ КОМУНІСТИЧНИМИ ДЕРЖАВАМИ, як це видно із заяви Виконної Ради Американської Федерації Праці — Конгресу Індустрійних Організацій. В засаді зорганізоване робітництво не є проти торгівлі із комуністами, але воно домагається, щоб за допомогою торгівлі й кредитів здобувати для населення в комуністичних державах щораз більше волі і щоб скріплювати змагання до миру у світі. Треба вимагати миру у В'єтнамі, ліквідації муру ганьби в Берліні та комуністичної військової інфільтрації в Конго.

23 ОСОБИ ЗГИНУЛИ І 50 ПОРАНЕНІ ПІД ЧАС ЕКСПЛЬОЗІЇ ДОМУ В ЛЯСАЛІ під Монтреалем в Канаді, в якому 18 мешкань із усіх 24ох вповні знищені. Між вбитими більше як половина дітей. Вікна вилетіли в сусідніх бльоках, після експльозії пожежа утруднювала рятування засипаних. Причина цієї жахливої катастрофи ще не усталена. Правдоподібно її спричинив вибух газу. Одна жінка, яка відвідувала знайомих в цьому великому апартаментовому будинку, сказала, що їй здається, немов би чути газ. Цей будинок збудовано в 1957-му році. Він належить до групи подібних домів, в яких живуть 700 родин. Всі вони були евакуйовані після катастрофи.

ДОМАГАЮТЬСЯ ОКРЕМОЇ ФУНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДТРИМКИ МИСТЕЦТВА І ГУМАНІСТИЧНИХ НАУК, подібно, як дістався з федерального підтримкою природничих та математичних наук. Цю справу порушив в Сенатській підкомісії праці і публічних робіт президент Ради Абсольвентів Університету Густав Арлт. Він сказав, що треба визнати мистецтво та гуманістичні науки за так само важливі для державних інтересів, як природничі і математичні науки. Сенатська підкомісія веде переслухання в справі дотацій та позик і стипендій, які видається через Крайову Наукову фундацію.

НАЙВИЩИЙ СУД ЗДА ВИРІШИВ, ЩО ШКІЛЬНА СЕГРЕГАЦІЯ ДЕ ФАКТО не порушує конституційних прав і тому вона дозволена. Своїм рішенням Найвищий Суд відкинув апеляцію від рішення суду в Денвері, який зайняв був таке саме становище в справі сегрегованих шкіл в Кензас Сіті, Кензас, в яких навчаються тільки негритянські діти тому, що в цьому районі живуть тільки негритянські батьки. Подібні випадки є і в інших місцевостях. В Ню Йорку Шкільна Рада приділила білих дітей до негритянських шкіл, в яких були самі муринські діти, бо в сусідстві не було білих дітей. Суд вирішив, що Конституція не вимагає, щоб із негритянських дільниць діти мусіли вчитися разом і білі діти.

УРЯД ЗДОРОВ'Я ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ВИПАДКИ ІНФЛЮЕНЦІЇ В ЦІЙ КРАЇНІ не є спричинені вірусами, привезеними із Москви або Ленінграду, де панує пошесть цієї недуги. Стверджено, що американські недужі на інфлюенцу мають ті самі віруси, які були в цій країні вже минулого року, і які стрічається в хорих в СССР в місті Москві цього року. Хорі в Ленінграді мають віруси так званої азійської інфлюенції, яка лютувала в ЗДА в 1957 - 1958 і 1960 - 1961 роках. Вакцина імунізує проти цих вірусів, тому добре є защепитися.

ІНДЕКС ЦІН В СІЧНІ Ц. Р. СТАНОВИВ 108.9% — в порівнянні з пересічними цінами в 1957 - 1959 роках, на 1.1% більший, як в січні 1964-го року, і на 0.1% більший в порівнянні з груднем 1964-го року. Збільшення індексу цін в січні ц. р. спричинило подорожчання мешкань, газоліни і забезпечення на авта. 950.000 робітників в автомобільній промисловості і зайнятих при будові фармерських машин дістають автоматичне збільшення заробітної платні. Статистичне бюро передбачає що і в 1965 році ціни зростуть на 1 до 1.5%

У СВІТІ

У МОСКВІ ВІДБУВАЄТЬСЯ ТЕПЕР ЗБІГОВИЩЕ 19-ох комуністичних партій з різних країн світу. Нема шістьох запрошених компартій — з Комуністичного Китаю і 5-ох держав, вірних йому. Проголошена напередодні того з'їзду гостра атака китайських комуністів проти СССР погіршила атмосферу на тому з'їзді, де кілька компартій — зокрема британська — застерeглися, що вони зазначають свою участь в з'їзді, якщо він буде відбуватися в „примирливій" атмосфері.

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР АЛЕКСЄЙ КОСИГІН ЗАЯВИВ під час свого перебування в Ляйпцігу у Східній Німеччині на тамошніх міжнародних торгах, що він вислав був два місяці тому листа президентові Джансонові в справі можливої їхньої зустрічі. На того листа ніби не було відповіді з Вашингтону. Проте Президент заявив був у своїй промові з 3-го лютого ц. р., що він сподівається, що в цьому році відбудеться обмін американсько-совєтськими відвідинами. Косигін заатакував знову гостро ЗДА, заявивши, що „ЗДА роблять велику помилку, коли думають, що їхня агресія в Південному В'єтнамі може проминути безкарно".

ВАЛЕРІЯН ЗОРІН ПРИЗНАЧЕНИЙ на совєтського амбасадора до Парижу. Він був дотепер віце-міністром закордонних справ і керівником європейських справ в совєтському міністерстві. На квітень передбачується приїзд до Парижу совєтського міністра закордонних справ Андрея Громика, який, між іншим, має підготовити візиту президента де Голля в Москві. Валерін Зорін був головним режисером комуністичного перевороту в Чехословаччині.

ВІЗИТА ВАЛЬТЕРА УЛЬБРИХТА В ЄГИПТІ СКІНЧИЛАСЯ підписанням умови, в якій Східня Німеччина призначила Єгиптові 100 мільйонів долярів промислового кредиту. Єгипет відкриє у Східньому Берліні свій постійний консулят, проте не визнає офіційно Східньої Німеччини, щоб не наразитись на зірвання дипломатичних взаємин з Західньою Німеччиною.

ДО РИМУ ПРИБУВ ГЕНЕРАЛ НГУЄН ХАН, недавній південно-в'єтнамський диктатор, відсунений від влади й командування південно-в'єтнамськими збройними силами та висланий за кордон в характері „похідного амбасадора". Він іде до ЗДА.

В ЄГИПТІ ПОКЛИКАНО ДО ЗБРОЇ КІЛЬКА ТИСЯЧ РЕЗЕРВІСТІВ, різні річники й до різних родів збройних сил. Докладно трудно будь-що знати про це, бо все воно сильно засекречене. Здогадуються, що покликання резервістів стоїть у зв'язку одначе з подіями в Ємені, де Єгипет має вже коло 50.000 свого війська і, всупереч договорові з Савді Арабією, не відкликує його, а ще посилює, та з маневрами, що їх заповів Ізраїль.

АЗІЙСЬКО-АФРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ В АЛЬЖИРІ СКІНЧИЛАСЯ повною невдачею, виявивши тільки наявність цілого ряду розбіжностей між різними країнами Азії й Африки. СССР, Єгипет і Альжир спільним фронтом виступили проти спроби Комуністичного Китаю перевести резолюцію, яка таврувала Об'єднані Нації, як „знаряддя в руках американських імперіялістів".

„БУДЬТЕ ВІРНИМИ, СИЛЬНИМИ, ВІДВАЖНИМИ, ХОРОБРИМИ! ВИТРИВАЙТЕ! МОЛІТЬ БОГА І БУДЬТЕ ПЕВНІ, ЩО УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД НЕ ЗАГИНЕ, А НАВПАКИ... ПЕРЕМОЖЕ І ЗАТРІЮМФУЄ" — ЗАЯВИВ ПАПА ПАВЛО VI У СВОЇЙ ПРОМОВІ ДО УКРАЇНЦІВ

Рим. (А. Д.) Під час авдієнції української делегації в Папи Павла VI в дні 25 лютого ц. р. Папа виголосив промову, що її зміст передано нижче в записі і перекладі з італійської мови:

„Монсіньйоре Кардинале! Брати! Сини!

Цим коротким словом бажаємо висловити Вам нашу велику радість із зустрічі з Вами при цій так особливій нагоді.

Бажаємо теж поділитися з Вами деякими думками і почуваннями, що зроджуються в нашій душі в цій радісній хвилині.

Перш усього хочемо Вам сказати, з яких причин ми хотіли вивищити до кардинальської гідности Вашого Великого і славного Митрополита, Монсіньйора Йосифа Сліпого.

Синтезуючи їх в одне, скажемо, що цим чином ми бажали виявити нашу глибоку пошану до Монсіньйора Йосифа Сліпого і до всього українського народу.

З українським народом в'яжуть нас деякі незабутні події нашого життя, наші незатерті спомини. Ми зустрічалися особисто з монсіньйором Андреєм Шептицьким в одному з найтрудніших періодів його життя.

Це щастя мали ми тоді, коли перебували впродовж кількох місяців у Варшаві, в ту добу Вашої історії, в якій на міжнародній політичній арені виринуло з цілою силою питання Львова і тих частин української території, що опісля увійшли в склад польської держави. Саме тоді ми мали змогу пізнати українські національні і державні проблеми, змагання, амбіції і страждання українського народу.

Вивищенням до кардинальської гідности українського Митрополита ми бажали засвідчити перед всією Церквою і перед усім світом, що його терпіння, його непохитність у визнаванні Христової віри, його геройзм є неоціненим скарбом цілої Вселенської Церкви і належать до історії всіх віків.

Для Вас усіх моїх синів-українців, розсіяних по всьому світу, про яких добре знаємо, як міцно зберігаєте свої традиції, з якою дбайливістю стараєтесь зберігати Ваш прекрасний обряд, Вашу мову, Вашу культуру, ми бажали цим вивищенням Вашого Митрополита перед Церквою і світом дати високоавторитетного проводиря, на якого Ви могли б покладатися, якому могли б вповні довіряти.

Та ще й другу нашу задушевну думку бажаємо Вам виявити. Коли Ваш Кардинал промовляв, то я, — очевидно, — не розумів, бо української мови не знаю. Знав лиш кілька слів по-польськи, але вже й цього „нє панімаю". Однак докладно я зрозумів одну фразу величезної ваги, яку монсіньйор кардинал сказав по-латинськи: „убі ест конкордія, ібі ест вікторія" (де згода — там перемога). Це живісінька правда! І хочу Вам виявити, що вивищенням Вашого великого Митрополита до кардинальської гідности я бажав дати Вам, українцям, високого вираження Вашої єдности, встановити сильний центр для Вашого релігійного й національно-громадського життя. Сильно наголошую перед Вами, мої сини українці, цю таку важливу істину: якщо будете згідливі між собою, то будете національно живі, будете розвиватися, будете рости у добрих і величних ділах, будете плекати чесноти Євангелія, матимете ту велику енергію і відпорність, яка є і буде Вам конечна для того, щоб перенести всі ті жертви, труди і зусилля, що їх без сумніву жадатимуть від Вас грядучі історичні події в боротьбі за збереження Вашого національного імени.

І ще одне моє глибоке почування бажаю Вам відкрити: Поставленням перед обличчям Вселенської Церкви і всього світу геройського українського Митрополита і всього українського народу я мав і маю намір оживити в українському народі нові великі надії. Бодрітся! Вгору серця, — мої дорогі сини — українці! Працюйте, моліться, уповайте на Бога! Господь нехай благословить Ваші зусилля, нехай сповнить Ваші бажання і надії!

Кориснім овочем цієї нашої зустрічі нехай залишиться у Вас пам'ять про ці мої слова: Будьте вірними, вірними, вірними! Будьте сильними, відважними, хоробрими! Витривайте! Моліть Господа і будьте певні, що український нарід не тільки не загине, а навпаки, при Божій помочі та під умілим проводом Ваших керівників, переможе і затріюмфує!"

Папа Павло VI

КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ ВИСЛОВЛЮЄ ПОДЯКУ ПАПІ ПАВЛОВІ VI ЗА ЙОГО ПРИХИЛЬНЕ СТАВЛЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ Й НАРОДУ

Рим (А. Д.) — Під час авдієнції української делегації у Папи Павла VI в дні 25 лютого ц. р. Кардинал Йосиф Сліпий виголосив промову такого змісту: „Св'ятіший Отче! коли в нашій скромності і покорі глядимо на арену світових подій, ми бачимо, як на перше місце вибиваються гігантські зусилля Вашої Святости, щоб з'єднити і захоронити людство від розсварення і війни, та зокрема, щоб привернути єдність Христової Церкви, розбиту людськими слабостями і немочами та привернути на її лоно усі, в першу чергу християнські неєз'єднені Церкви і громади, щоб у той спосіб Христова Церква могла мати благодатний вплив і на туземні дії держав і народів і гідно сповняти вложені на Неї Христом обов'язки.

Кардинал Йосиф Сліпий

Ми щасливі і вдячні Вашій Святості, що грандіозні Ваші заходи сягають і прикривають своїм омофором і нашу страждаючу Церкву і нарід.

Політичні умовини століть і положення на перехресті Сходу і Заходу з їх не раз собі протилежними стремліннями важко відбивались на нашій єдності, а навіть розбивали нас під оглядом церковним, державним і національним. І коли ми нині глядимо на те, у великій мірі сумне минуле, ми заносимо радісним серцем подяку Апост. Престолові, що старався завжди скріпити і поєднати наші церковні і державні сили та вдихнути в нашу душу всю могутню силу єдности. Бо стара римська мудрість каже, що „убі ест конкордія, ібі семпер вікторія ест" (де є згода, там завжди є перемога).

Вже воюючі з собою наші племена старався скріпити Євангелієм Христової Віри св. Ап. Андрей Первозванний на наших землях. Те саме голосив св. Папа Климентій. Його мощі, віднайдені слов'янськими апостолами Кирилом і Методієм, що йшли до Хозар над Волгу, сповнили також спасенну місію і серед нашого народу та розбудили почитання призабутого мандрівного народів великого Папи Климентія. Занесені ними мощі Святого до Риму, стали новим товчком до об'єднання нас з Апостольським Престолом, до якого перша післала послів княгиня Ольга в 959 р., через імператора Оттона, просячи про католицьких єпископів. Вслід за тим прийшли папські посли до її внука великого князя Ярополка, а опісля ще три рази до Володимира в Києві і принесли йому частину мощів св. Климентія, пригадуючи його мученичу смерть на наших землях.

Тому і св. Володимир забрав збережені реліквії з Херсонесу і переніс їх до Києва.

(Закінчення на стор. 4)

ЗДА ПРОДОВЖУЮТЬ БОМБАРДУВАННЯ ПІВНІЧНОГО В'ЄТНАМУ

Сайгон. — Над ранком у вівторок 2 березня ц. р. відбувся новий рейд американських і південно-в'єтнамських бомбовиків проти території Північного В'єтнаму, при чому збомбардовано дві місцевості у віддалі за 7 і 10 миль на північ від так званої 17 паралелі, що розмежовує дві частини поділеної країни. Вислідів того бомбардування нікчого не подано. Водночас американська преса повідомляє про рішення керівних американських кол вислати додатковий контингент — один скріплений курінь — морської піхоти, коло 1.500 вояків, для охорони американських баз, головно летовищ, в Південному В'єтнамі. Не виключається використання морської піхоти в наземних боях проти комуністичних партизанів. Покищо у Південному В'єтнамі є 23.500 американських вояків. Південно-в'єтнамський прем'єр Фан Гуї Кват відчитав в понеділок 1 березня ц. р. у присутності всіх членів свого уряду декларацію, що мирові розмови про вирішення проблеми В'єтнаму можуть розпочатися тільки після того, як комуністи закінчать війну, яку вони спровокували і припинять дальшу інфільтрацію Південного В'єтнаму. Він рішуче застерігся проти того, щоб чужі держави розпоряджалися Південним В'єтнамом і говорили про вирішування його долі без запитання про його волю. Згаданий вгорі новий курінь морської піхоти має бути стаціонований біля летовища в Данангу, недалеко великого міста Гуе, на південний схід від північно-в'єтнамського кордону. Важливі рішення щодо Південного В'єтнаму мають бути прийняті на конференції американських дипломатів з 11-ох далеко-східніх країн та з Гонг Конгу й Сінгапуру. Ця конференція почнеться 9 цього місяця в Багуйо на Філіппінах і триватиме три дні. Приявними там будуть між іншими — асистент державного секретаря для далекосхідних справ Вільям Банді, посол Аверел Гарриман та амбасадор ЗДА в Південному В'єтнамі ген. Максвелл Тейлор. Поруч з ним — новий амбасадор ЗДА Аверел Гарриман та амбасадор в ЗДА в Південному В'єтнамі ген. Максвелл Тейлор.

Відділи УНСоюзу округи Шикаго започаткували передконвенційну кампанію

Шикаго. — В днях 18, 19 і 20 лютого ц. р., з нагоди перебування в цьому місті Головного Предсідника, п. Й. Лисогора на засіданні Екзекутивних членів Братніх Допомогових Організацій, відбулися тут у двох перших вечорах Звичайні Окружні Збори Комітету й Відділових Урядників, першого вечора — на Півночі в Домі 423 Відділу при вулиці Шикаго Аве., в приявності 38 представників включаючи в це число й усіх шикагівських Головних Урядників, а наступного вечора на далекому Півдні в Домі Української Православної Громади в приявності 32-ох осіб разом із Головними Урядниками. Одними й другими Зборами проводив Голова Окружного Комітету, п. М. Олек, а протоколи списував секретар того Комітету п. Т. Носівкин.

Про загальні Союзові справи та його многогранну діяльність, на вище згаданих Зборах говорив Гол. Предсідник, п. Й. Лисогір, а про організаційну працю в минулому році й Передконвенційну Кампанію за новими членами, яку щойно тепер започатковуємо, говорив обласний організатор, п. Волод. Гірняк. Після промов були речеві дискусії, і далі важливі запити, на які давали відповіді Гол. Предсідник, обл. організатор, а також і Головний Містопредсідник інж. С. Куропась.

Треба згадати, що з великим ентузіязмом та довір'ям прийняли присутні відділові представники на Зборах добру вістку, що Шикагівська Округа вже втретє вийшла переможною в кампанії за приєднування нових членів до своїх Відділів! Та на цій радості не кінчили вони свого задоволення, бо як сказали: „В минулому році здобули ми 712 нових членів, а в біжучому році, Передконвенційному Році — попрацюємо так, що призначена на наші Відділи квота 1000 нових членів — буде перевиконана!"

Приймаючи приділене число на свої окремі Відділи, тим самим Округа з осідком у Шикаго започаткувала цю кампанію за новими членами та сердечно закликає всі інші організаційні Округи до цього змагання, на славу Батька - Союзу.

Вечір на пошану Василя Симоненка відбувся при численній участі української інтелігенції Ню Йорку

Ню Йорк. — Влаштований в неділю 28 лютого ц. р. літературний вечір на пошану померлого в 1963 році в Україні молодого поета Василя Симоненка, твори якого, заборонені в СССР, видаються тепер на еміграції при великому зацікавленні публіки, яка в числі понад 150 осіб заповнила залі Українського Інституту Америки. Відкрив цей вечір, що його влаштували Досл ідно - Видавниче Об'єднання „Пролог" і Об'єднання Українських Письменників „Слово", голова цього Об'єднання професор Григорій Костюк, висловлюючи радість, що після переведеного Москвою в 1920 і 1930 рр. знищення українських літературних генерацій, сьогодні виросли в Україні нові кадри, які продовжують бій за українську літературу. Огляд сучасного літературного процесу в Україні подав ред. Б. Кравців, стверджуючи що започаткований н е в еликою групою молодих поетів — „шестидесятників" рух за оновлення української поезії зароджив уже цілі десятки поетів з-поміж молоді", які твердо змагають до „Свободи духа і правди слова", виявляючи при цьому глибоку любов до України, української історії, культури і мови. Аналізу поетичних засобів Василя Симоненка подав поет Богдан Бойчук, з'ясовуючи при цьому цензурну політику режиму у відношенні до творів Симоненка. Уривки із переданого з України посередним шляхом щоденника В. Симоненка прочитала п-і Олімпія Добровольська і великий цикл поезій Симоненка рецитував артист Йосип Гірняк.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ШЕВЧЕНКІВСЬКА НАУКОВА СЕСІЯ В ТОРОНТО

Торонто. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Торонто, Канада, влаштовує Прилюдну Наукову Шевченківську Сесію, яка відбудеться в неділю, дня 7. березня 1965 р. в шкільній залі УНО при вул. 297 Каледж в Торонто о год. 5:30 по пол. із такою програмою: Проф. д-р Євген Вертипорох: Відкриття, Д-р Богдан Стебельський: „Тарас Шевченко в світлі світової критики", Д-р Юліян Лисяк: Фонетичні явища старо-церковно - слов'янської мови в „Шевченковій поезії", Мгр. Орест Павлів „Праця М. Шагіня „Тарас Шевченко".

УКРАЇНЦІ СТУДЕНТАМИ ВАРШАВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ

Ню Йорк. — Мистецтвознавча Комісія НТШ влаштувала 20 лютого 1965 р. в Українському Інституті Америки в Ню Йорку — чергову Наукову Конференцію, на якій проф. Петро Мегик з Філядельфії, виголосив доповідь на тему „Українці студентами Варшавської Академії Мистецтв". Прелегент описав студії наших студентів на тій же Академії Мистецтв, яка як школа академічного типу датується щойно від 1923 року. На протязі 24 років студіювало там же багато наших студентів, як В. Васьківський, теперішній професор-графік цієї ж Академії, В. Побулавий, Н. Хасевич, П. Андрусів, М. Щербан, Д. Дунаєвський, Я. Гніздовський, Р. Кузьма, Р. Павловський і численні інші.

З черги прелегент подав характеристику поодиноких професорів цієї ж Академії Мистецтв і їх ставлення до наших студентів українців. Конференцію проводив проф. Д. Горняткевич.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ДЕ ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ КЛЯСИКІВ?

Велика книгарня у Житомирі.

— У вас є щось з українських клясичних письменників?

— Нема...

Книгарня у Дніпропетровському.

— Прошу дати мені якісь твори українських письменників. Дівчина, яка працює в книгарні, кидає погляд на полиці.

— Нема нічого. („Рабочая Газета" з 9 лютого ц. р.)

МЕДИЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ПРОСТО НЕБА

Завідувач Симферопільської крамниці „Медична техніка" В. Рабуха (Крим) пише 17 лютого ц. р. „Радянській Україні": „Медичне обладнання, дорогі прилади, які крамниця постачає всім курортним та науково-дослідним закладам області, ми мусимо зберігати надворі — в скринях просто неба. Все воно лежить і псується в негоду."

АВТОМОБІЛІ — ЗА КОРДОН

У м. Запоріжжі виробляють автомобілі „Запорожець". Свою продукцію, — пише 9 лютого ц. р. „Рабочая Газета" — запорізькі фабрики продають тепер десяткам країн світу.

Автомобілі — за кордон, а в Україні люди мусять ходити пішки.

ЧОРНОСІРІ ЛИСИЦІ НА ВІННИЧЧИНІ

Під лісом, за кілька миль від села Сосонки на Вінниччині, бригада Марії Мамчур плекає чорносірих лисиць та інших диких тварин, завезених з північної Росії. Цінні лисячі хутра вивозять на світовий ринок, — розповідає 9 лютого ц. р. „Рабочая Газета".

ШАПКА БИРКА, ЗВЕРХУ — ДІРКА

Сухолуцька фабрика на Київщині досі виробляла всякі речі із лози. Тепер фабрика розпочала виробляти шапки. Але носити таку шапку сухолуцької фабрики дуже ризиковно, пишуть кореспонденти В. Волько і А. Заруба („Молодь України" 17 лютого ц. р.). — Особливо під час морозу, бо нові шапки мають дірки.

ЗГАНЯЮТЬ ДО КЛЮБУ БЕЗВІРНИКІВ

Два рази на місяць ідуть вечорами до клюбу селяни Боровки, Могилів-Подільського району на Вінниччині, де в гуртку безвірників виховують у собі матеріялістичний світогляд, — пише В. Кульбака 12 лютого в „Радянській Україні".

„ЦІННИЙ" ПОДАРУНОК

Тридцять п'ять років працює в колгоспі Гадяцького району на Полтавщині доярка Мотря Мищенко. Цієї зими Мотря надоює на добу по 9-10 кілограмів молока від корови.

За довголітню працю, — повідомляє Ратау, — її ім'я занесено в колгоспну книгу, а саму її нагороджено цінним подарунком — „значком ударника праці".

І В ТЕРНОПОЛІ — ХВАЦЬКІ „ТРОЙКИ"

Минулої неділі, — подає 11 лютого ц. р. кореспондент „Радянської України", — у Тернополі відбулося свято. Тут було все: і карнавальний похід, і гостинці діда Мороза і хвацькі московські „тройки".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Злочини, що вимагають засудження

Опублікований у вчорашньому числі „Свободи", п. н. „Україна обвинувачує", одержаний з України і переданий для преси Генеральним Секретаріятом Закордонних справ УГВР матеріял з приводу процесу над Погружальським — це документ винятковоі ваги і значення. Це ж уперше в історії поневолення України большевицькою Москвою пробивається у вільний світ акт обвинувачення такої сили й засягу. Це вперше наявні, хоч і невідомі за прізвищами, репрезентанти українського народу розкривають перед народами світу так наглядно і широко трагічну ситуацію уярмленого українського народу. Це знову Україна підносить голос за свої права.

В документі висвітлено не тільки причини й обставини переведеного з розмислом і пляново підпалу найбільшої бібліотеки України і знищення в ній пожежею неоціненної для української історії документації, унікальних збірок і видань, архівних фондів. В документі з'ясовано, що нищення цієї документації відбувається постійно і систематично цілими десятиріччями. Автори документу пригадують цілий ряд знищених і нищених ще й сьогодні совєтським режимом пам'яток української культури — монастирів, церков й інших історичних будівель по містах і селах України. Вони підкреслюють, що подібного знищення зазнають бібліотеки і пам'ятки інших не-російських народів в совєтській колоніяльній імперії. Вони виявляють невідомий досі факт, що вже після Сталіна, в добу „відлиги", „регабілітації" і нібито лібералізації совєтського режиму таємно суджено і засуджено до розстрілу групу київських та львівських юристів, які хотіли підняти на форумі Верховного Совєту й Організації Об'єднаних Націй питання про колоніяльний гніт на Україні, про ігнорування там Москвою навіть куцої „сталінської конституції". В документі доведено фактами, що ніякої пошани до генія українського народу Т. Шевченка московський режим не мав і не має, що кремлівські самодержці, як і колишні російські царі, бояться Шевченка, забороняють українцям вшановувати належно його пам'ять, відстрашують терором українську молодь від відзначування його ювілею.

Виявлені в документі злочини нинішнього совєтського режиму вимагають рішучої відсічі й організованої протестаційної акції української спільноти у вільному світі. Треба вимагати, щоб розглядом цих злочинів совєтського колоніяльного імперіялізму зайнялися Об'єднані Нації, щоб ці злочини були засуджені сумлінням усього людства.

Політика ЗДА на роздоріжжі

Різні коментатори погоджуються, що закордонна політика ЗДА переживає поважну кризу: події примушують Вашингтон рішитися, чи продовжувати політику тісного „пов'язання" з ситуацією і внутрішніми проблемами різних чужих країн, чи пробувати „відв'язатися" бодай від деяких обширів у світі. Ідеться тут — читаємо в „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 8-го березня ц. р. — не тільки про відношення до Південного В'єтнаму, дармащо проблема В'єтнаму стоїть на першому пляні й вимагає негайного вирішення. Однак загострилось питання, чи ЗДА повинні активно анґажуватися у справи Конґа або у відносини в Західній Европі. З другого боку, коли Америка має зберегти і практично виконувати ролю світового лідера, то не може вона ставитись байдуже до подій на Півдні Азії, в Африці, а тим паче в Европі.

Очевидно „відв'язання" Америки від різних міжнародних зобов'язань або активних заінтересувань пропаґують усі ті ліберальні американські кола, які в більшій чи меншій мірі бояться загострення відносин з Совєтським Союзом і вірять у можливість вирішування всіх болючих міжнародних проблем мирним шляхом, у дипломатичних стосунках чи за конференційним столом із совєтськими делегатами. Вони лякають Уряд маривом „другої Кореї" у В'єтнамі з війною не тільки проти Північного В'єтнаму, але й проти комуністичного Китаю і, мабуть, проти Совєтського Союзу. Вони покликаються на поважну кількість листів, що напливають до Білого Дому і до окремих сенаторів та конґресменів із вимогами „миру", а не „війни", як теж на становище різних союзників Америки, які ніби з острахом дивляться на можливість втягнення їх у війну у зв'язку з Південним В'єтнамом. З другого боку, як відомо, поважні і впливові кола в Конґресі й поза ним схвалюють політику рушучости і перестерігають проти всіх таких актів, які потверджували б тезу, що Америка є „паперовим тигром": коли б закріпилось у світі таке переконання, то воно було б рівнозначне з банкрутством ролі Америки, як лідера вільного світу.

Президент, здаючи собі справу з отих суперечних течій в громадянстві, старається мати за собою двопартійну підтримку. Цим треба пояснити, що він засягнув поради у справі Південного В'єтнаму в колишнього президента Д. Д. Айзенґавера і доручив колишньому амбасадорові, також видатному республіканцеві, Генрі Кебот Ладжеві, зладити звідомлення про останні події у Південному В'єтнамі. Остаточне рішення залежить від Президента. І події не дозволяють рішення відкладати.

Д-р Михайло Данилюк

СЛОВО ТАКОЖ ЗА ПРАВОСЛАВНИМИ

Призначення Митрополита Йосипа Сліпого Верховним Архиєпископом Української Католицької Церкви, а згодом номінація його на Кардинала радісно сколихнули український католицький світ, а також привели до поважних дискусій і далекойдучих акцій. Факт призначення Митрополита Сліпого Кардиналом оцінюють, як важливу історичну подію не тільки українці католики, але також і православні. Бо кардиналів не мали українці аж так уже багато, а ця номінація в сучасних обставинах світу і України набирає особливого значення. Немає сумніву, що коли українці - католики щасливі й горді з такого рішення Папи Павла VI, то й православні українці раді, що українська Католицька Церква набирає таких важливих форм.

У зв'язку з цими подіями в Українській Католицькій Церкві чимало вже написано, продискутовано, а також чимало акцій проведено серед українців католиків по всіх країнах поселення. Чи не найосновнішою справою, яка обговорюється тепер серед українських католиків, є справа католицького Київсько - Галицького Патріярхату, чи, як його також називають, Українського Патріярхату.

Поминаючи форму дискусії, як також форму обговорюваного Патріярхату, і залишаючи цю справу компетентним католицьким чинникам та українській католицькій громаді, хочемо дещо сказати про методику підходу до суті самого Патріярхату. Бо в дискусіях та висновках бере живу участь українська католицька громада включно з високими ієрархами Католицької Церкви, в тих же дискусіях часто згадується про український православний світ, у суть плянованого Патріярхату включається Православну Церкву, а фактично українська православна громада нічого про це офіційно не знає і навіть не висловила свого зорганізованого слова в цій справі.

Логічно роздумуючи, справа католицького Патріярхату це справа католицького світу, а православні могли б тут лише висловити свою опінію. Ця опінія, безперечно, була б прихильною до нових осягів Католицької Церкви, якби дискусії не включали Православної Церкви, як об'єкту, якого навряд чи питають думки. В даному ж випадку Православній Церкві та громаді важко висловити своє слово, бо воно зводилося б до заперечення або до повного схвалення наперед приготованої плятформи, у формації якої православна громада не брала навіть пасивної участи. А без слова православних — чи не зайво вбудовувати їх у такі рямки, які видаються добрими з точки зору інших? Чи ідея релігійного поєднання в таких обставинах не виглядала б багатьом як спосіб „навернення" лише з іншою методою, що в свою чергу, замість поєднання, неодмінно вела б до дальших непорозумінь, а всередині самої Православної Церкви — до більшого ферменту?

У створенні католицького Патріярхату чимало активу українського католицького світу вбачають не тільки велику вагу релігійного поєднання, але також і важливу ролю національного поєднання, а то й відродження. Тим часом такий підхід є в основному підходом — хай і багатьох — світських людей католицького світу, які силою свого національного патріотизму хотіли б такого щиро сподіватись. Українські католицькі ієрархи на цю тему ще ведуть розмови, а Верховний Архиєпископ Кардинал Сліпий ще не висловив свого становища до цієї справи. Українська православна громада навіть не мала пропозиції цю справу у відповідній формі і колах продискутувати, а православні ієрархи поставлені у ролю пасивних спостерігачів. Поставлені не обов'язково самим католицьким світом, бо також і внутрішніми обставинами, але все ж стоять поза можливостями вислову, не тільки співучасти в рішенні. Навіть, якщо не заперечувати можливости, що всі згадані чинники та громади мали б такий самий підхід — привілей дискусії, спільного рівноправного рішення, спільно висловленої волі — це привілей вільного суспільства та ліберальних основ, по яких пішов навіть Ватиканський Собор.

У дискусії про спільний Патріярхат є чимало проблем: канонічних, звичаєвих, обрядових, правних, національних і т. д. Для прикладу — можна б задуматись над дальшою українізацією української Католицької Церкви та привернення їй східньої форми та змісту. Такий почин дав відомий і сміливий виступ Митрополита Сліпого на Ватиканському Соборі про стримання латинізації східних церков. Можна б задуматись над ґарантіями, даними Ватиканом на Берестейській Унії та їх поширенням. Є ще проблема української мови в Богослуженнях, яка то мова є доконаним фактом у Православній Церкві. Залишається невиясненою справа участи українських православних владик у сесії Ватиканського Собору: ця сесія буде останньою в цьому Соборі, а наступний Собор може прийти за сто років. На ньому були заступлені всі християнські Церкви, включно з московською православною, яка також, з формальної точки зору, заступала українське православ'я на Україні, правно підпорядковане Москві.

Православна Церква і громада могли б над тим ще призадуматись, а сміливий, хоч і приватний, почин Архиєпископа Мстислава з минулого року поширити на схвалення всіх православних єпархій. Бо якщо справді по деякому часі, а до того воно йде, Вселенська Православна Церква знайде спільну мову із Ватиканом — українську Православну Церков буде в таких актах репрезентувати знову . . . Москва!

Православна Церква має ще поважну проблему поєднання сама в собі — всіх своїх єпархій і навіть єпископів, щоб нарешті стати міцною одиницею для поборювання атеїзму та будування христи-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ПРАЦЯ НТШ В ДІЛЯНЦІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

У „Свободі" з 30-го грудня 1964 року д-р О. Домбровський вмістив статтю п. н. „Українське Історичне Товариство", в якій пише, що 1) на терені ЗДА існує і діє якась „Історично - Філософічна Підсекція" і 2) ця „Історично-Філософічна Підсекція" ще в 1951-му році видала один випуск-просідінґ, і на тому стало.

У зв'язку з цим Президія НТШ в Америці стверджує:

1) Наукове Т-во ім. Шевченка, яке діє на терені ЗДА, Канади, Европи і Австралії, це статутово оформлена установа під проводом спільного найвищого органу — Головної Ради НТШ із своїми трьома Секціями, що ведуть наукову діяльність автономно, в межах статуту НТШ і згідно із своїми окремими правильниками. Вони також автономно, в разі потреби, творять свої окремі Комісії та Інститути для певних наукових завдань.

На підставі статуту не може існувати в рямках НТШ ніяка „Підсекція" територіяльного засягу. Кожна Секція територіяльно є неподільною і до неї належать дійсні члени, члени-кореспонденти та звичайні члени з усіх країн. Дирекцію Секції обирають дійсні члени, і вона може мати свій осідок раз у тій, а раз в іншій країні.

В даному випадку ще раз треба підкреслити, що в НТШ існує і діє тільки одна Історично - Філософічна Секція. На чолі цієї Секції стоїть дирекція, в склад якої входять: директор і секретар — обидва у Франції, та два заступники директора, один у ЗДА, а другий в Канаді. Всі публікації цієї Секції виходять від її імени, а не від імени частини членів Секції, що перебувають у цій чи іншій країні. В рямках цієї Секції діють ще різні окремі Комісії — між ними Історична Комісія та Український Військово - Історичний Інститут.

2) Щодо публікації т. зв. „просідінґс". Це — збірники, в яких подається короткий зміст окремих доповідей, виголошених у рямках даної Секції. Така форма публікації має значення тоді, коли йдеться про зареєстрування факту першенства опрацювання якоїсь наукової тези. В інших випадках така форма публікації непрактична, бо вона оперує тільки коротким змістом доповіді.

Тому в Історично - Філософічній Секції НТШ затримано й надалі давню публікаційну практику, а саме видавати „Записки НТШ", з повним текстом даних студій, або видавати їх, якщо дані праці малого розміру, в серії видань п. н. „Доповіді - Пейперс". Крім того НТШ зберігає й надалі інші серії видань, як „Монографії" та „Бібліотека Українознавства", в яких появилося уже багато праць з обсягу історії України.

По 1951 році НТШ опублікувало такі історичні праці у своїх серіях видань:

а) В „Бібліотеці Українознавства": том 10 — М. Стахів: Україна в добі Директорії УНР, п'ять томів; том 5 — П. Грицак: Галицько - Волинська держава; том 14 — Ф. Б. Корчмарик: Духові впливи Києва на Москву в добі гетьманщини; том 13 — Н. Король: Українське козацтво як родоначальник кінного війська Московії - Росії.

б) В „Записках НТШ": том 170 — О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа і його доба; том 173 — Збірник на пошану знищених Москвою українських учених; том 174 — Т. Мацьків: Іван Мазепа в тогочасних німецьких джерелах; том 178 — М. Чубатий: Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східньослов'янських націй; том 175 — Б. Винар: Українська промисловість.

в) В „Доповідях-Пейперс": випуск 4 — Д. Богачевський: Ідеологічні підстави Листопадового Зриву; вип. 9 — Т. Мацьків : Іван Мазепа у тогочасних німецьких джерелах (в англійській мові); вип. 12 — К. А. Меннінґ: Роля Мазепи в Східній Европі; вип. 13 — І. Каменецький: Причини нового англійського імперіялізму; вип. 17 — М. Пап: Боротьба України за суверенність в рр. 1917 - 18.

г) В серії „Монографії": Я. Пастернак: Археологія України; І. Витанович: Історія українського кооперативного руху.

ґ) В тому часі вийшли ще друком праці кількох дійсних членів Історично - Філософічної Секції НТШ, як праці О. Оглоблина, монографії М. Стахова „Західня Україна 1917 - 1923 в 6 томах; „Нарис історії воєнної аґресії Совєтської Росії проти України" в 3 томах і інші.

До цього переліку праць чисто історичного змісту треба додати ще праці членів Історично - Філософічної Секції НТШ в загальних Збірниках міжсекційних, як у Збірнику на пошану М. Кузелі, Збірнику на пошану проф. Романа Смаль - Стоцького та врешті праці Енциклопедії Українознавства в українській і в англійський мовах. Досить ствердити факт, що в Редакційній Колеґії Енциклопедії Українозавства (в українській мові) на 22 членів працює 12 членів Історично - Філософічної Секції НТШ. Отже саме члени цієї Секції несуть, під проводом проф. Кубійовича, головного редактора, більшість роботи на своїх плечах при опрацьовуванні цієї преважливої міжсекційної публікації.

На закінчення треба згадати, що на підставі проєктованої зміни параграфу 19 статуту вже 5 дійсних членів мають право ставити внесок на заснування нової Секції НТШ. Тим самим наші члени - історики матимуть змогу перетворити дотеперішню Історичну Комісію НТШ на окрему Історичну Секцію НТШ і працювати далі в рямках НТШ. Така новостворена Історична Секція буде сповняти всі завдання, що їх поставило собі за ціль запроєктоване Українське Історичне Товариство.

ПРЕЗИДІЯ НТШ В ЗДА

НА ТЕМИ ДНЯ

Де корінь зла?

Бульваром Шевченка йшла група підлітків з музичними інструментами. Очевидно, поверталися додому з музичної школи. І от один з хлопчаків зловив цуценя - заблуду і почав його мучити. До нього приєдналися ще кілька з цього гурту. Мучили собача та ще й столочили грядку айстрів.

Учитель Б. Степанишин із Львова, задумуючись над цим, питає: В чому ж справа? Як же це поєднуються любов до музики, очевидно, і хист до неї, із зневагою до живої краси, грубістю та жорстокістю? Тим більше, що йдеться не лише про хлопчаків. Подібні риси характеру, буває, поєднуються і в дорослих. Захлинатись від мазурок Шопена, грати Степового і Ґріґа, розумітися на всіх тонкощах „Італійського капріччіо" Чайківського, а в побуті — гидко лаятись, розповідати брудні анекдоти . . .

І тут учитель - сміливець торкнув тонку струну підсовєтської дійсности в Україні — естетичного виховання.

Де є корінь зла? Мовляв, весь корінь зла — школа. Можливо, це й так! Але Б. Степанишин, очевидно, не міг сказати, що школа — це лиш початок, що програми до цієї школи ідуть згори, що первні — сама система зматеріялізованого докраю комуністичного світу.

Ні про яке естетичне виховання в справжньому розумінні цих слів у совєтських школах нема чого й говорити . . . Яка може бути естетика, скажімо, на лекціях співу чи малювання, коли там панівним є не краса, а лише „художнє навчання": учнів вчать нотної грамоти, рисунку, дають відомості про композиторів та мистців і їхні твори . . .

Або взяти ботаніку, ту ботаніку, де збіжжя — це не лише стеблина, корінці та колючі колоски, а „прибій колосистого моря", „шовк колосистої хвилі", „соболина шерсть ячменів"; коли під час цвітіння та медозбору „просто під ноги лягає співуча арфа й гуде на всі струни"; коли льон — не тільки сирівці для фабрик! — а він „пливе блакитними річками", що „хочеться сісти в човен і поплисти"; коли квітки можуть нашіптувати вітрові: „гей, у танок!"

Натомість, за офіційною програмою згори, ботаніка в совєтській школі зводиться лише до вивчення рослини і її практичного значення. Учитель не прищеплює естетичних смаків, а мусить дати учням найважливіші закономірності будови, життя та розвитку рослин; ознайомити їх з вирощуванням сільськогосподарських рослин; на основі вивчення біології та ознайомлення з агрономічною технікою виробити в учнів навики вирощувати сільськогосподарські культури.

Оце альфа і омега совєтської науки.

А сама людина? Що говориться про неї на лекціях анатомії та фізіології? Що, крім знань про кістки і м'язи, нерви і сухожилля, виносить звідти школяр у життя? У всякому разі, естетики, поезії людської душі і серця, гимну красі людській він там не знаходить.

Отже, через брак естетичного виховання у підсовєтській дійсности, любов до гарного не проникає глибоко в серце і душу людини, щоб потім на все життя стати шляхетною силою. Саме ж матеріялістичне виховання породжує брутальність та жорстокість

М. Скиба

З української преси

КАРЛО МАРКС І БАСАРАБІЯ Й БУКОВИНА

Вінніпеський „Новий Шлях" надрукував у числі з 27 лютого ц. р. п. н. „Карло Маркс посягає по українські землі" цікаві ревеляції та коментарі з приводу румунських аспірацій на українську Буковину й Бесарабію такого змісту:

„Німецька преса подала вістку, яку треба мати на увазі українцям і зокрема тій їх частині, що звуть себе буковинцями чи басарабцями.

В Букарешті живе і працює на університеті старий професор Андрій Отетеа. Він по фаху історик і зокрема знавець творів Карла Маркса, тобто марксизму. Він знав, що в Інтернаціональному Інституті Соціяльної Історії в голляндському місті Амстердамі переховується деяка кількість Марксових рукописів, а між ними й рукопис, який обґрунтовує приналежність Басарабії і Буковини до Румунії. Маркс займався справами Басарабії ще в 1860 році і про неї писав репортажі до американської газети „Ню Йорк Трібюн". Ті статті не були друковані, але залишилися в рукописах. Затримались також і матеріяли, які Маркс використовував для своїх статтей.

Провідник румунської компартії Дей, коли про це довідався, вислав проф. Отетеа до Амстердаму на розшуки за тими документами. Ішло йому про те, щоб Москві на базі творів Карла Маркса доказати, що Москва не може мати жадних претенсій до Басарабії і Буковини, бо ті землі вже Маркс признав Румунії.

В липні 1964 року Отетеа кілька тижнів переглядав в Амстердамі півтора метра високу колону оригінальних матеріялів Маркса і знайшов те, що треба було. В грудні 1964 року Отетеа зв'язався з польським знавцем в тих справах, професором С. Шваном, і вони спільно видали книжку під назвою „Записки Карла Маркса про Румунію". Впродовж двох днів народ розхопив 20 тисяч примірників тієї книжки. Один примірник випадково попав закордон, у західній світ.

У зв'язку з тією працею румунське державне видавництво випустило ще й окрему карту Басарабії і Буковини, на якій замінено всі українські назви в російському звучанні міст і рік румунськими і так пущено в світ на доказ, що Басарабія і Буковина — це споконвіку румунська земля.

Про Румунію вже відомо, що вона від деякого часу почала поволі визволятись з-під впливів Москви. Роблять це румуни обережно. Одвертіше повели вони ту акцію від 10 липня 1964 року, коли почули за собою плечі китайського компартійного провідника Мао Тсе-тунґа, який зажадав ревізії совєтських границь не тільки на Далекому Сході, а й у Східній Европі. По такій заяві Мао Тсе-тунґа Букарешт вислав свого прем'єра міністрів Маврера до Москви і той пригадав там, що наближається час подумати над тим, щоб Басарабію і Буковину віддати назад Румунії. На підсилення вимоги він притягнув і Карла Маркса, який виразно власною рукою писав, що „румун не має для москалів нічого більше, тільки ненависть".

В цілій акції згадують дещо з політичної практики Москви в Басарабії і Буковині в нових часах. В Басарабії (Молдавська ССР) був провідником (І секретарем) ком. партії в 1950 - 52 рр. Л. Брежнєв, теперішній ген. секретар президії ЦК КПСС. Кажуть, що Москва тоді наказала румунам змінити національність з румунської на молдавську, змінити абетку з латинської на кирилицю та взагалі русифікуватись.

Про те, що Басарабія і Буковина — це українські землі, нічого не згадують. Чи сама книжка, про яку мова, про це згадує, невідомо, бо вона є тільки в 1 примірнику в західньому світі й не так легко до неї добитись. Хто має зв'язки з Румунією, може спробувати таку книжку дістати:

A. Otetea - S. Schwann: K. Marx — Insemnari despre Romani. Edituro Academiei Republicii Populare Romane, Bucuresti.

М. С.

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

Недавно я прочитала, що батько Миколи Гоголя — Василь Опанасович Гоголь писав непогані комедії українською мовою. Чи не могли б Ви через Ваш цінний часопис звернутись до наших літературознавців, щоб вони довели до відома читачів „Свободи", які твори вийшли з-під пера Василя Гоголя.

Олена Кононенко-Трофимовська

СВОБОДА SVOBODA
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сиги і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УН-Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Роман С. Голіят

ОПОВІДАЄ НАЙНОВІШИЙ СВІДОК

(1)

Україна для волелюбного світу вже не є „музичним інструментом", як це було перед першою світовою війною. Про Україну та українців часто говорять чужинці, яких доля змусила бути свідками злочинів Москви. Вони вкладають вартісні свідчення в історію українського народу і його Церкви в різних мовах. Найновіший свідок злочинів Москви, о. Волтер Цішек, у книжці „З Богом в Росії" *) описує своє 23-річне перебування в совєтських тюрмах та концтаборах, в тундрах Сибіру і свою місійну працю серед в'язнів.

Отець Волтер Цішек народився 4 листопада 1904 року в Шенандо, Пенсилвенії. Батьки його еміґрували з Польщі до ЗДА в 1890 р. Батько працював вуглекопом. Волтер був 7-ою дитиною. Всіх їх було 13.

О. Цішек був висвячений на священика 24 червня 1937 року. Він закінчив теолоґію в Ґреґоріянському університеті, студіював російську мову, літургію та історію в Російській Колеґії в Римі. Великою допомогою у вивченні російської мови і східнього обряду були для нього о. Нестров, росіянин, та о. Макар, поляк, мати якого була грузинка. Всі вони втрійку вивчали мову, звичай та обичаї росіян з надією, що зможуть колись дістатися в Росію. (ст. 9-10).

О. Нестров і о. Макар були членами Чину Ісусовців (Єзуїтів) з осідком у Варшаві. Після висвячення обидва мусіли повернутись до Польщі і працювати між католиками східнього обряду, бо в той час було неможливо виїхати в Росію. О. Цішека приділили також до Польщі, до міста Альбертину, не зважаючи на те, що його мрією було дістатися в Росію. Зверхник Єзуїтів пояснив о. Цішекові, що в'їзд до тієї країни буде неможливим ще довший час (ст. 11). У вересні 1938 о. Цішек виїхав таки до Альбертину, де став викладачем етики в семінарії єзуїтів для східнього обряду.

Після приходу червоної армії в Альбертин, військо зайняло семінарію, і о. Цішекові приділили лише одну кімнату. В міжчасі до того міста приїхали його приятелі, братчики Нестров і Макар зі Львова з дорученням від єпископа припинити на якийсь час місію. Вони почали переконувати о. Цішека, що, мовляв, росіяни окупували Польщу, отже вони вже є в Росії, і що те, що вони плянували в Римі, можна буде реалізувати тепер. Тому, що їх зверхники були у Львові, всі вони мусіли дістати дозвіл на виїзд в СССР із Львова.

О. Цішек упорядкував всі свої справи і в товаристві Макара (ст.18) виїхав до Львова. О. Бенко, зверхник єзуїтів у Львові, сказав Нестрову і Цішекові, що коли вони думають їхати в СССР, то мусять мати згоду від Митрополита Шептицького, Львівського Архиєпископа для східнього обряду, якого нарід поважав так, що комуністи не могли Його відкрито атакувати.

Нестров зааранжував візиту в Митрополита Шептицького, і Митрополит був захоплений їх ентузіязмом, але перестерігав проти різних небезпек. Він дав свою згоду на їх виїзд в СССР під умовою, що вони будуть дуже обережні і не йтимуть на непотрібний риск. За рік вони мають повернутись і скласти звіт. Митрополит поблагословив їх і попросив, щоб перед від'їздом прийшли ще раз до нього.

О. Макар вистарався для обох єзуїтів підроблені документи, у яких о. Цішек називався Володимиром Липинським, поляком, удівцем, а о. Нестров — Куральським. З цими документами вони явилися до Лісотресту, де приймали людей на працю в районах Уралу. Перед від'їздом Нестров залишив свій російський пашпорт, а о. Цішек свій американський в єзуїтів у Львові. З доручення єзуїта Бенка, о. Цішек мав рішати, яку працю виконувати і коли повертати з Росії.

Митрополит Шептицький був незадоволений з підібраних прізвищ: він вважав, що вони звучать занадто по-польськи. Одначе, було вже запізно змінювати. Ще раз Митрополит перейшов з о. Цішеком і о. Нестровим докладно плян їхньої майбутньої праці. Для певности він, вирвавши з книжки картку, роздер її, одну половину дав о. Цішекові, а другу залишив собі, і попросив, що коли будуть пересилати вістки, то разом із цією половинкою. Митрополит поблагословив їх, а сестри служебниці піднесли на дорогу великий білий хліб.

15 березня 1940 р. обидва єзуїти висповідалися, відправили Службу Божу і відїхали в Росію.

Після двох тижнів їзди транспорт з робітниками опинився в Чусовому, за 1.500 миль від Львова. Тут, потайки в лісі, о. Цішек і о. Нестров почали відправляти Службу Божу. Зрізаний пень служив їм за вівтар. З огляду на щоденну атеїстичну пропаґанду вони строго придержувались поради Митрополита: були обережні.

Незабаром о. Цішек склав іспит на автоводія і залишив „фах" дроворуба. Вечорами, він збирав у лісі дітвору і вчив їх релігії.

У червні 1941-го року НКВД, перевівши ревізію барака, в якому жили обидва єзуїти, поляк та жид, знайшли дві пляшки білого церковного вина та порошок до зубів. Всіх їх арештували, обвинувачуючи в тому, що вони — німецькі шпигуни, церковне вино це — „нітрогліцерин", а зубний порошок — вибахова речовина.

По кількох днях о. Цішека перевезли до в'язниці в Перм для дальших допитів. Там його били, доказуючи йому, що він німецький аґент і виступає під прибраним прізвищем.

З Пермі перевезли о. Цішека до Москви, на Луб'янку. То були воєнні часи і по цілому СССР масово виарештовували колгоспників, обвинувачуваних у крадежі колгоспного майна, дезертирів та інших підозрілих осіб.

*) "WITH GOD IN RUSSIA." By Walter J. Ciszek, S.J., with Daniel L. Flaherty, S.J. New York - Toronto - London; The America Press, New York. 1964.

Пастирське Великопосне Послання

† АМВРОЗІЙ СЕНИШИН, ЧСВВ

Божою Милістю і Благословенням Святого Апостольського Престолу Архиєпископ і Митрополит Філядельфійський Українців Католиків

Високопреподобному і Всечесному Духовенству і Вірним БОЖИЙ МИР І АРХИЄРЕЙСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ

Зближаючись до сорокденного Великого посту, бажаємо замислитись над стражданнями Господа Ісуса Христа та винести відповідні постанови.

Божественний Спаситель, переживаючи свої тяжкі страдання, не тривожився Собою, але тодішнім жидівським народом, який втративши, під впливом забріханого синедріону, почуття примітивної справедливости, освободив злочинця Вараву, а засудив невинного Христа Господа.

Цей самий Христос і сьогодні є у Церкві, яка є Його Містичним Тілом, та переживає те, що й за часів Своїх страждань. Бо і в наші часи засуджують Христа і Його Святу Церкву в різних краях, поза залізною і бамбусовою заслонами, а звеличують безбожного Варару. Та, як колись Христос, так і тепер Його Церква, не тривожиться своєю долею, хоч багато терпить, а тривожиться долею своїх вірних. Правда, Божественний Спаситель дав їй обітницю, що „пекельні ворота її не подолають" (Мат. 16, 18), але вона тривожиться тим, що її вірні можуть погубити свої душі.

В історії знаємо багато нападів на Церкву, але й відомим є те, що всі ті напади розбились об непорушну скелю, на якій непохитно побудована Христова Церква. Як Христова Церква перетривала грецьку гегемонію, римську імперію, візантійське цісарство, давню арабську потугу, турецький султанат, імперіялізм російських царів, недавній нацизм і фашизм, так і тепер вона є певна свого існування. Бо ті всі колишні потуги провалилилися, загинули, щезли, а Христова Церква всіх їх пережила, устоялась. Є в Бозі надія, що вона перетриває також і нинішній атеїстичний комунізм, який хоче заволодіти цілим світом.

Христова Церква тривожиться долею народів цілого світу та журиться, що станеться з тими народами, на які гряде наступ демонічних сил безбожного матеріялізму. Що буде з тими родинами, які підпали під вплив большевицької пропаганди. Христова Церква боліє над тим, що в багатьох родинах заіснував дух деморалізуючого модерного Варави, який у багатьох припинив релігійні практики і добрі обичаї, внаслідок чого запанувала в них духова темрява.

Як колись Христос покликав учнів та всіх людей доброї волі до праці для добра людства, так і сьогодні цей самий Христос, через Святішого Отця Папу Римського і Соборових Отців Вселенського Другого Ватиканського Собору кличе до співпраці на славу Бога й для добра людства не тільки духовенство, але й мирян різних станів.

Дивлячись на різні народності, які поселилися на американській землі, бачимо в них великий поступ у ділянках релігійно-церковного й народнього життя. Свої досягнення завдячують вони не тільки духовенству і монашеству, але також; і то в великій мірі, релігійно і національно свідомим мирянам.

В українській спільноті також існують можливості до розбудови нашого життя, якщо наше громадянство, зокрема одиниці з вищою освітою, будуть більше співпрацювати над релігійно-церковним і народньо-суспільним розвитком у прибраній батьківщині ЗДА.

Ми бачимо, як Українська Католицька Церква багато осягнула досі в розбудові шкіл, семінарій, добродійних установ, завдяки співпраці ідейних людей. Далеко більше можна б вчинити для Божої слави і добра народу, якщо б кожний українець католик доклав цеголку до дальшої розбудови нашого релігійного і національного життя.

З глибини серця дякую всім за щиру працю для Бога, Церкви і нашого народу, а водночас запрошую всю українську спільноту до дальшої співпраці з Українською Католицькою Церквою для кращої нашої майбутньости.

В першій мірі звертаюся до українських католицьких родин, щоб вони старалися вдержати спокій, усуваючи родинні непорозуміння, незгоди і сварні. Мир-спокій буде постійним гостем у тих родинах, які влаштують своє життя за прикладом Пресвятої Родини з Назарету. Хай день у них зачинається і кінчається з Богом, тобто молитвою.

Мужі і батьки, відкрийте своє серце та передайте з його скарбниці трохи потіхи, радости та підбадьорення своїй жінці і дітям. А ви, сини і дочки, поважайте своїх батьків та ніколи не чиніть їм прикрости. Постійно майте перед очима образ Ісуса з Назарету, усуваючи Варару бунту, незгоди і сваволі зі своїх сердець.

До Вас, Високопреподобні і Всечесні Отці, Преподобні Сестри, Шановні Провідники церковних і народніх установ, Учителі наших шкіл, звертаюсь до Вас з проханням, щоб Ви не падали на дусі. Хоч за свою тяжку працю не дістаєте належної винагороди чи признання, а може навіть мусите іноді терпіти несправедливі докори, то будьте витривалі до кінця своєї праці, як і Христос витривав до кінця.

Колись до Божественного Спасителя кликали: „Зійди з хреста", але Божий Син не зійшов, бо хотів терпіти до кінця, щоб спасти людський рід. Так і Ви будьте витривалі до кінця у своїй праці, у своїх обов'язках, бо Христова Церква й український нарід потребують Вашої співпраці.

Витривайте до кінця. Не допускайте до себе розкладового духа Варави, а за Вашу вірність Богові, Церкві і народові винагородить Вас Господь.

Вас, Брати і Сестри Української Католицької Церкви, прохаю, щоб послухали заклику Божественного Спасителя, який казав: „Прийдіть до мене всі втомлені й обтяжені" (Мат. 11, 28). Тож приходіть до Евхаристійного Ісуса та приймайте Його у Св. Причастю. Наше прислів'я каже: „З ким пристаєш, таким стаєш". Якщо будете часто пристатвати з Ісусом, то будете подібні до Нього.

Христова Церква кличе своїх вірних, щоб часто приймали Евхаристійного Ісуса до до своїх сердець. Святіші Отці Пій XII і Павло УІ навіть скоротили евхаристійний піст перед Св. Причастям, щоб дати змогу частіше приступати до Св. Причастя тим вірним, які не можуть довго постити.

Гідне приймання Св. Причастя допоможе Вам краще відчути близькість Божества і того щастя, яке відчули апостоли на горі Тавор.

Розказують про Наполеона Бонапарте, що, коли він перебував на острові св. Олени, то на прикінці його бурхливого життя, близькі приятелі питалися, який найщасливіший момент був у його переживаннях: може світлі перемоги або коронування на цісаря.

Наполеон відповів, що найщасливішою хвилиною його життя було прийняття ним Першого Св. Причастя. Такого душевного щастя як тоді, він ніколи вже не переживав.

Таке щастя може дати тільки Христос Бог. Тому берім участь у частім Св. Причастю і заохочуймо інших, а безбожний Варава не буде мати доступу до наших родин і нашої спільноти.

Дорогі в Христі, для спасіння людського роду Божественний Спаситель терпів морально і фізично, вмираючи на хресті. А скільки ми посвячуємо праці, часу і труду для Бога, Церкви і свого народу. Христос радо приймав малих дітей до Себе і благословив їх. А чи українські батьки дають нагоду своїм дітям запізнатись з Христом вдома, через молитву, у церкві, під час Божественної Літургії, чи в парохіяльній школі, під час навчання.

Христос доручав шанувати церковну і народню владу. А як у нашому суспільстві мається справа щодо пошанівку церковного і народного авторитету. Якщо приглянемось ближче, то побачимо, що в нашій спільноті дальше продовжується постійна „війна без війни", яка її розбиває на різні ворожі собі табори. Чи ми будемо в стані випросити собі в Бога самостійну Українську Державу, коли не навчимося шанувати церковний і народній провід.

Вже крайня пора прогнати духа Варави з його деморалізуючим впливом у наших родинах, його духа сваволі з наших організацій і товариств та духа невіжества, самолюбства і ненависти з наших душ, а запросити Христа Господа з Його правопорядком до наших родин, товариств, а передусім до наших душ. Тоді настане мир, згода, братолюбіє у наших родинах і організаціях — у цілому суспільстві. Цих вартісних духових прикмет я бажаю Вам усім та молю Бога, щоб у цьому Великому пості благословив усіх Вас Своїми щедрими ласками.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа, й любов Отця й Причастя Святого Духа хай буде з вами всіма. Амінь.

Дано у Філядельфії, при архикатедральному храмі, в неділю Блудного Сина, дня 14-го лютого 1965

† АМВРОЗІЙ,
Митрополит

СЛОВО ТАКОЖ ЗА ПРАВОСЛАВНИМИ

(Продовження із стор. 2-ої)

янського майбутнього, стати і ще сильнішим фактором розбудови національної душі. Участь у Соборі могла Українську Православну Церкву поставити у світло визнаної Римом одиниці, що тягнуло б за собою визнання православним Патріярхом, який нашу Православну Церкву вважає чимось недокінченим і неповним. Українські ж католицькі кола могли б у цьому чимало допомогти, як задля загальної української ідеї, так і задля піднесення авторитету майбутнього партнера в дискусіях про Український Патріярхат.

Справу створення українського Київсько - Галицького Патріярхату можна лише привітати. Лякатися назви „київсько - галицький" нічого, це нормально було б у майбутній Україні, тим більше, що українці католики після змішання населення за останніх 20 років є вже по цілій Україні, так як і православні є у значному числі в Галичині. На еміграції це має велике символічне значення. Справа ж об'єднаного Українського Патріярхату, в рямках якого була б поєднана Церква — це цінна тема для надуми, яка може вирішитися обома сторонами при сприятливих обставинах. Спроба вирішити це односторонньо ховає в собі не тільки небезпеку неуспіху, але й загрозу ферменту в Католицькій і особливо в Православній Церкві. Від цього варто зберегти українську еміграцію.

Численні православні кола, безперечно, вітають такий розвиток Католицької Церкви, що проходить останнім часом, а також будуть вітати українського католицького Патріярха та виділення Української Католицької Церкви у незалежну східню Церкву. Є здогади, що православні кола мають на увазі також і створення православного українського Патріярхату, щоб ще далі відмежуватися від московської Церкви. В цій справі не можна не подивляти знаменитої заяви Митрополита Кир Максима Германюка в Канаді з 3-го лютого ц. р.: „А коли буде Український Православний Патріярх і Український Католицький Патріярх, я певний, що повториться ще той світлий момент з історії України, коли Митрополит Рутський і Митрополит Могила знайшли спільну мову . . ." Українська Католицька Церква вже має свого „Митрополита Рутського" в особі Кардинала Сліпого, що треба сердечно привітати. Православна Церква на свого у всіх відношеннях „Митрополита Могилу" ще чекає . . .

Донька Дмитра Дідченка не хоче жити в свого 70-річного дядька

Бруклин, Н. Й. — 11-річна донька Сусанна Е. Д. Дідченко заявилася в суді за те, що вона хоче жити в родині приятеля свого батька й матері після того, як її батько сидітиме в тюрмі за те, що застрелив в її присутності її матір і свою жінку в голі Американського Природничого Музею в в Ню Йорку. Суддя Антоні Дж. Ді Джованна відкинув просьбу дядька цієї дівчинки — 70-річного Григора Дідченка, який бажав заопікуватися нею, мотивучи це тим, що Григор Дідченко не цікавився малою Сусанною, і вона його не знає, бо він відвідував свого брата більше як три роки тому. Адвокат п-і Дідченко 60-річний Гаррі Гілґулін відвідував матір із дитиною, яка до нього прив'язалася і вирішила в нього жити після смерті матері й заарештування батька. Подружжя Дідченків було розведене, і дитина жила при матері. Гілґулін має 60 років, а його дружина — 43.

Ділимося сумною вісткою з Рідною, Приятелями та Знайомими, що 19-го лютого ц. р. померла по важкій недузі наша Найдорожча

ЖІНКА, МАМА, БАБУНЯ і СЕСТРА

Клементина з Садовських ВИСОЧАНСЬКА-ГАРАСИМІВ

Не видержало знеможене серце ударів, яких життя їй не щадило.

Похорони відбулися 22-го лютого ц. р. в Монтреалі, Канада. Спочила на місцевім українськім католицькім цвинтарі.

За молитви для Покійної просять жалем оповиті:

муж — ЮРІЙ ГАРАСИМІВ
доньки — Д-р МИРОСЛАВА ЗАЛІЗНЯК
НАДЯ БАЛУЩАК
зяті — Д-р ЮЛІЯН ЗАЛІЗНЯК, (Рочестер, U.S.A.)
МИРОСЛАВ БАЛУЩАК, (Монтреал, Canada)
внучок — МАРЧИК БАЛУЩАК
сестра — ЯРОСЛАВА з мужем о. ВОЛОДИМИРОМ ЛЕВИЦЬКИМ (на Рідних Землях)

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшла від нас, дня 10-го січня 1965 року, у Вічність наша Найдорожча Дружина і Мати

св. п. ЄВГЕНІЯ ТОМОРУГ

Оцим складаємо щиру подяку Впр. о. сов. Ярославові Кекішові та Впр. о. Христофорові Войтині, ЧСВВ за відслуження Панахид та Впр. о. сов. Михайлові Кулиничеві за відправлення похоронних обрядів і прощального слова.

Сердечно дякуємо членам хору „Думка" в Ню Йорку, які своїм гарним співом під проводом Вп. пана мґра Леонтія Крушельницького звеличали пам'ять Покійної.

Дякуємо всім Рідним, Приятелям і Знайомим за Служби Божі, вінки і пожертви на народні цілі, як також за складені нам вислови співчуття — усно, листовно, телефонічно та телеграфічно.

Дякуємо Вп. інж. Іванові Жуковському за його вислови співчуття в імені власному, від хору „Думка" та від „Т-ва Буковинців" в Ню Йорку.

Дякуємо всім, які не жаліли свого часу ні труду і так численно прибули звеличати пам'ять під час похоронних обрядів.

Хай Всевишній нагородить Вас стократно та береже від всякого лиха.

Горем прибиті:
муж — ОЛЕКСАНДЕР
син — ЯРОСЛАВ з дружиною МАРІЄЮ

Ділимося сумною вісткою з Рідними та Знайомими, що в понеділок, 1-го березня 1965 року по тяжкій і короткій недузі, на 56-му році життя відійшла у Вічність заосмотрена Найсвятішими Тайнами наша Найдорожча МАМА і БАБУСЯ

бл. п. Юлія ДУМАНСЬКА

ПАНАХИДА відправиться у вівторок, 2-го березня 1965 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні І. Ковальчика, 129 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОХОРОН відбудеться в середу, 3-го березня 1965 р. о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до Української Католицької Церкви св. Петра і Павла при Ґрін вул. в Джерзі Сиτі, Н. Дж., а опісля на цвинтар Holy Cross Cemetery, N. Arlington, N. J.

Нехай Всевишній, вислухавши наші молитви подасть бл. п. Юлії блаженний спокій у Царстві Небесному, а між живими збереже по Ній Вічну Пам'ять!

У великому смутку:
донька — МАРІЯ
зять — ІЛЛЯ ШЕВЧУК
внуки — ВЛОДЗЬО, ІГОР і НАДІЙКА

ДЕЛЕҐАТУРА УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ в АМЕРИЦІ та ГОЛОВНА РАДА НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ім. ШЕВЧЕНКА і НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗДА

ділиться сумною вісткою з Українським Громадянством, що в четвер, 25-го лютого 1965 р. помер несподійно в Мюнхені на 62-му році життя

сл. п. проф. д-р ЮРІЙ СТУДИНСЬКИЙ

звичайний довголітній професор політичних і економічних наук УВУ, б. декан правничо-економічного факультету УВУ, дійсний член НТШ, б. голова ЦПУЕ та член багатьох громадських і наукових українських і чужинецьких установ.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Олекса ГРИЩЕНКО

МОЇ ЗУСТРІЧІ І РОЗМОВИ З ФРАНЦУЗЬКИМИ МИСТЦЯМИ

(7)

Коли пишу ці слова, переді мною на столі лежить одна програмка такого вечора в мадам Амос. Гостей впускається від год. 4.30 пополудні. О год. 5.30 доповідь з дискусією Жака Мюльталера, швайцарсько-французького письменника, і подорожника, на тему подорожей, що сприяють пізнанню людей і втриманню світового миру. Після нього Жан-Поль Перетті, „середземноморський пяніст", як написано на програмці, дав ресіта給 французької музики з творів Ібертa, Равеля і Дебюссі. О год. 9.30 Жорж Отгар, член синдикату журналістів і письменників, поет і конферансьє, дав проекцію кольорових фільмів з Фльоренції, з коментарями. О год. 12 опівночі гості мали розходитися.

Одного дня мадам Амос спитала мене, чи ми знаємо її сальони в антресолі. Ми спустилися на долішній поверх коридором, освітленим рожевими ліхтариками. На стінах японські деревориги, килимки із золотої парчі. В маленьких сальонах вікна виходять в сторону лоджій, низенькі, овальної форми. Скрізь розставлені і розвішані мініятюрні театрики, китайські карраґеци, кімоно, фантастичні ліхтарі, змії. На чорних з палісандрового дерева столиках ляльки, гаптовані сріблом і золотом черевички, з гостро звернутими носками. Мадам Амос, пам'ять якої незвичайна, мило роз'яснює кожну цікавішу річ своєї збірки. Її мова рясніє назвами, датами, споминами. „Мій чоловік, каже, був лікарем. Він так кохався в Орієнті! З кожної мандрівки ми привозили скрині і скрині всякого музейного добра, переважно з Китаю".

Коли врешті валками розходилися гості і Маріо гасив на великих люстрах світла, мадам Амос потайки запрошувала найближчих знайомих і друзів на інтимну вечірку. Ми не раз там бували разом з дружиною. В маленькому сальоні, побіч кімнати Дюфі, на низькому округлому столику подавали чай і перекуски. Тісний гурток знайомих наче вдруге оживав за розмовою. Говорили про актуальні події світу, пікантні історії Парижу, новини театрів, сінема, про астрономічні ціни на аукціонах мистецьких творів в Отель Друо... Душею розмов була меценатка. Якось згадала про життя в Парижі за часів панування наці. Кожен хвалився трагікомічними розшуками поживи. Моя дружина розказала, як то ми під кінець війни привезли в наш готель з Пера мішок картоплі, цибулі, добрий кавалок сала, ясць... При нагоді ми спитали нашого лікаря, чи така їжа не пошкодить нашій печінці. Але він сміявся: „Вона роками була голодна, і тепер легко все спріймає і перетравлює!".

Під час моєї ретроспективної виставки в галерії Бернгейма в 1957 р. я дуже хотів виставити деякі мої малюнки із збірки мадам Амос. Але вона чомусь мовчала. Проте в день відкриття виставки вона прийшла в компанії знайомих. „Вибачте, маестро Грищенко, сказала, я вже не власниця моєї колекції. Я думаю подарувати всі свої збірки мерії в Отель де Віль". Як я додумався, із-за страшних податків, бо кожного року мусіла платити мільйони франків. Розмовляючи з милою мадам Амос — вона вигідно, нерухомо сиділа в кріслі, поклавши руку на руку, і розглядала мої композиції, — я подумав собі: це ж якраз 32 роки з тієї пори, як я її пізнав! За ці роки багато води утекло в Сені. Велику путь пройшла і меценатка, від вулиці д'Асас до Ріволі. І я теж, від галерії Персьє до галерії Бернгейма, до її центральної залі Олександра. Тут здійснилось усе те, що мені колись у Криму напророкував старий київський генерал, приятель мистців: „Ви, юначе, підете далеко", казав, виправляючи мої перші етюди...

П.С. Влітку 1964 р. одного гарячого вечора нас мило привітала мадам Амос в компанії молодої організаторки її вечорів. Дружина сеньйора Маріо подавала чай. Було приємно бачити її колекцію в такій інтимній атмосфері на старому місці. Невтомна колекціонерка була все такою сама. Хай вона мені пробачить, — через відхилені двері, на яких висіли квіти Шаґаля, ненароком побачив я, як у сутінках передпокою перед круглим дзеркальцем літня мадам Амос наводила рожевою пудрою свої альзаські щічки. „Маестро Грищенко, — заговорила, входячи в сальон птахів, де ми сиділи, — до цього часу ще нічого не вирішено з моєю колекцією". І тут же з притаманним їй піднесенням почала розповідати про великі краси нові знахідки в прадавній Персії. А перед нашими очима у великій вітрині від підлоги до стелі за склом жили кольором і формою твори невідомих, геніяльних майстрів...

(Кінець)

КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ ВИСЛОВЛЮЄ ПОДЯКУ ПАПІ ПАВЛОВІ VI

(Закінчення зі сторінки 1-ої)

Потрійне посольство вел. князя Володимира мало за ціль об'єднання і скріплення великої Київської Держави так, як Христова Церква скріпила і ублагороднила вже була народи середньої Европи.

Іменування в 1075 р. великого князя Ізяслава і його сина Ярополка великим і святим Папою Григорієм УІІ. київськими королями, іменування Папою Інокентієм ІУ в 1253 році королем великого князя Данила, піднеті кардиналом Ісидором, митрополитом Київським, труди на Фльорентійськім Соборі за привернення єдности нашої Церкви з Апостольським Престолом, заключена Унія в Бересті 1956 р. і її дальші змагання над відродженням нашої Церкви, держави і народу, це золота нитка, що тягнеться впродовж століть, яка хоч і перериванa людськими незгодинами, завжди була продовжувана Апостольським Престолом аж до наших часів.

Не стало б нам часу на нинішній авдієнції вичисляти і дякувати за всі добродійства.

Ми хочемо нині зокрема пам'ятні на всі давніші благотворні діяння для нас, зложити наш поклін і висловити сердечну синівську вдячність за прийняття нашого Митрополита до Кардинальської Колегії і через вивищення його скромної особи, наших терпінь.

Ваша Святосте! Тисячі-тисячі подяк від тих, що могли, а ще більше бажань від тих, що не могли, летіли і повітрям і етером до Вашої Святости, щоб дати вислів їх задушевних бажань, і їх синівської відданости і любови. Серед нашої важкої дійсности, це іменування з черги вже четвертого нашого кардинала відбилося таким могутнім відгомоном в серцях нашого народу і піднесло так високо прибитих горем і терпіннями, і також і її престиж серед усіх народів, як ніколи в останніх століттях.

Зводьте прийняти, Святіший Отче, за це нашими тремтячими устами сердечну синівську подяку та уділити нам батьківського Апостольського Благословення на дальшу працю і закріплення нашої єдности з Апостольським Престолом."

Українці Елізабету купують Дім Пластової Молоді

Думка купити дім для нашої пластової молоді в Елізабеті не нова. Вона така давня, як Пластова Станиця в нашій громаді. І пластові виховники і приятелі Пласту здавали собі справу з того, що виховна праця проходила б успішніше, якби можна було її сконцентрувати в своєму домі, де пластуни могли б мати свої окремі кімнати, і де почувалися б як дома. Думка про дім молодих не покидала тих громадян і громадянок, які добре виховання нашої молоді вважали і вважають за найважливіший обов'язок батьків, за найбільше завдання громадян.

У нас, як і всюди, з дуже малими винятками, ті самі люди працюють тепер, що працювали давніше. Вони, передусім матері нашої пластової молоді, давно вже доручили відомим у нас зо своєї господарности паням Марії Хитрі і Іванні Коваль ощаджувати прибутки з імпрез і відкладати їх на купівлю своєї хати. Тепер їхні мрії починають прибирати конкретні форми.

7-го лютого, на ширших сходинах Гуртка Пластприяту, після докладного обговорення справи, вибрали комітет, який має зайнятися підшуканням відповідного об'єкту і збіркою потрібних фондів. До Комітету, що його очолюють пп. сен. Андрій Мицьо і п. Едвард Мельничук, увійшли пані: Іванна Коваль, Ірина Левицька, Галина Магмет і Марія Хитра, та панове: д-р Петро Грицак, Ярослав Закалюк, Михайло Іванців, Григорій Український, Іван Кобасовський, Роман Олинець, Мирон Пінковський, Михайло Хитра; крім того голова Гуртка Пластприяту, — інж. Богдан Бемко, та станичний, — пл. сен. Юрій Український.

14-го лютого члени Комітету вислухали розповідь інж. Романа Баранського з Ню Йорку, який, спираючись на досвіді нюйорського комітету для придбання пластового дому, подав низку практичних вказівок, що можуть придатися і в наших елізабетських умовинах.

Члени Комітету вже поділили між себе початкові праці. Вони знають, що беруть на себе новий тягар і поважну відповідальність. Роблять це в почутті громадського і національного обов'язку. Вже небавом вони стукатимуть у двері Ваших хат. І вони вповні, що застануть у Вас громадське наставлення до громадської справи. Вони надіються на Ваше розуміння потреби створювати якнайбільш пригожі умовини для виховування нашої дітвори. Вони вірять у Ваше щире бажання помогти громаді в її спільному намаганні купити в Елізабеті Дім Української Молоді!

Комітет

Український Клюб при Іллінойському університеті

Скінчився перший семестер праці відновленого Українського Студентського Клюбу при Іллінойськім Унтверситеті. Цей клюб останніх пару семестрів був досить неактивний, але цього минулого семестра українське студентство з запалом почало відбудувати свої сходини.

Сходини відбувались щодва тижні з присутністю майже всіх членів.

Відбулася однодення прогулька до Шампейн, де є Іллінойський Університет.

Там студенти Укр.Шикагівського Клюбу відбули товариську зустріч з студентами Укр. Клюбу в Шампейні. Вони спільно обговорили проблеми сучасного укр. студента та оглядали університет.

Клюб брав участь у реєстраційній забаві університету.

Кожний клюб на цій забаві мав свою власну будку, в якій старався якнайкраще представити ідеї, цілі і потреби клюбу. Українська виставка була успішною і дуже багато студентів цікавилось Україною.

Найважніший проєкт, який вдався клюбові, — це збірка книжок в американській мові про Україну. Спеціяльно створений комітет складався з таких осіб: О. Гриневич, Т. Косак, Р. Процик і У. Гула.

Комітет назбирав фондів, щоб закупити книжки.

Куплено англійські книжки, які добре освітлюють українську історію, культуру та літературу.

Книжки клюб подарував університетській бібліотеці.

І. Гікава
прес. реф.

Про фортепіянову студію Софії Яремкевич у Клівленді

Фортепіянова Студія Софії Яремкевич існує від вересня 1953 р., а перший виступ її учнів відбувся лютня 1954 р.

Від тоді — рік-річно маємо приємність слухати гри учнів не тільки на пописах школи, але і на різних академіях, концертах, шкільних імпрезах українських і американських.

Рік-річно має школа 20-30 учнів, а з них багато переходить студіювати музику на університетах чи коледжах.

Щорічні іспити учнів школи відбуваються в присутності члена факультету НФТА, що й видає свідоцтва учням.

Іспити ці складні, а предсідник-делегат ставить великі вимоги при оцінках.

Студія має зв'язки з американськими школами, бере чинну участь у конференціях і з'їздах американських учителів, а все це разом робить цю поважну школу корисною інституцією серед нашої громади.

Р. Ч.

У Філядельфії відбудеться окружна нарада Відділів УККА

Ню Йорк. — Для обговорення низки проблем, що стоять перед Централею УККА в Ювілейному Році, скликуємо Окружну Нараду наших Відділів філядельфійської Округи. Нарада відбудеться в суботу дня 6-го березня 1965 року в залі „Тризуба" при 49-32 Нортброд Стр. Філядельфія. Початок о год. 3:30 по полудні.

Участь в нараді зобов'язані взяти щонайменше два члени Екзекутиви Відділу. Члени Збіркових Комісій УНФонду, в місцевостях, де вони існують. Референти збірки УНФонду, які працюють при Відділах УККА.

Дуже бажано запросити до участи в Нараді активних громадян своїх місцевостей, передовсім з поміж Платників Національного Датку, які будуть мати можливість висловити свої думки на порушені теми в часі Наради.

Репрезентантами будуть: Члени — Екзекутиви Українського Конгресового Комітету Америки, що живуть у Філядельфії, і представник Головної Канцелярії УККА.

Просимо поставитися поважно до тих завдань, які стоять перед Українським Конгресовим Комітетом Америки в 1965 році, а які будуть зреферовані на заповідженій Окружній Нараді в Філядельфії, і прибути на Нараду.

За Екзекутиву УККА:

Василь Мудрий

Директор Канцелярії УККА

Капеля Бандуристок загостить до Шикаго

В неділю, 7 березня о год. 4 по пол. в школі Шопена українське Шикаго буде гостити єдину в світі жіночу капелю бандуристок із Ос. СУМА ім. П. Орлика в Дітройті.

Дириґент капелі проф. П. Потапенко підготовив нову програму, присвячену Т. Шевченкові. Ціла перша частина, — це літературно-музичний монтаж творів нашого поета.

На тлі чарівних тонів бандур та співу Капелі виступають молоді, талановиті рецитаторки Віра Потапенко та Ада Леґета.

Друга частина, — це народні, повстанські та жартівливі пісні.

Капелю бандуристок наша громада зустрічала масовою участю в концерті, даючи молодим юначкам поштовх і заохоту до дальшої праці над собою в плеканні й поширенні української пісні.

Бандури в супроводі гарних голосів молодих співачок переносять нас у минуле, навівають нашi серця милими споминами та сповнюють нашi душі вірою, що „наша дума наша пісня, не вмре не загине".

І так буде, бо пророчі кличі безсмертного Шевченка перебирає молодь, яка іде з вірою, що — „Встане Україна!"

Степан Голяш

Денверський калейдоскоп

Вістка про смерть Полковника Андрія Мельника викликала в Денвері оправданий жаль і смуток. 8 листопада відправлені були в обох українських церквах панахиди за спокій душі Полковника. На відправі в українській католицькій церкві були представники обох віровизнань та різних партійних переконань, а Пластуни в однострох стояли в двоглаві півчас Богослуження. А в сороковий день від дня смерти голови Проводу Українських Націоналістів відбулися 13-го грудня Жалобні Сходини, що їх влаштувала Делегатура Об'єднання Державного Відродження України в Денвері. Сходини відбулися в церковній залі української католицької церкви і її по береги виповнила денверська громада, щоб зложити символічну китицю Червоної Калини над свіжою могилою великого сина України. Свято відкрив секретар Делегатури ОДВУ мґр. Іван Костюк, підчеркнув трагізм смерти того, що, за словами нашого поета Євгена Маланюка, був твердий як криця і м'який як шовк. Сильветку Полковника Мельника начеркнув д-р С. Кротюк. Мистецьку частину Свята розпочала відома оперова співачка Євгенія Винниченко-Мозгова і яка з п. Марією Кротюк відспівала „Журавлі" та пісню „Могила". Пані М. Кротюк віддеклямувала „Три шаблі" Ю. Яновського. На закінчення пані Мозгова відспівала соль „Та забіліли сніги" та дует з М. Кротюк „Стоїть явір над водою", на загальне бажання публіки, власну композицію „Україні". Обрібка пісень та музичний акомпаніямент на фортепіяні спочивав в руках інж. Ю. Сластіона. Закінчено Свято відспіванням національного гимну.

Вечір святого Миколая влаштувала цього року молодь Станиці Пласту 19-го грудня. Вистава пройшла з повним успіхом, а гра молодих артистів, Віктора Карена, Богдана Громика, Антона Колтунюка і передусім Лесі Чайківської була дуже добра. Мікдеклематори малі виявилися характером у Петро Романишин дуже гарно сказ... новою, чистою українською мовою. До успіху вистави причинилися чимало балет енгеліків Катрусі Богданович, Лесі Волинської і Аретки Маслак з сольовим виступом Дафі Фіглюс. Також дуже гарно ще відтанцювали гопака Д. Шкапич і з нього напевне будуть всілякі добрі танцюрист.

Любомир Колтунюк

„День Подяки" у Лос Анджелесі

22 листопада в гарній українській православній церкві св. Володимира в Лос Анджелесі, Каліфорнія, в присутності численних парохіян і громадян з близьких і дальших околиць, відсвятковано „День Подяки".

Це свято було поєднане із святом Архистратига Михаїла. Богослуження відправив Всч. о. Петро Масвський, хором дириґував Іван Паркер. Хор співав усю нову Службу Божу композитора М. Леонтовича; солісти — пп. Кручковська і Паркер.

Потім у другім будинку авдиторії відбувся спільний святковий обід. Між гостями були також кілька голівудських акторів: Майк Мазуркі — українського роду, Микита Малкович — російський борець, югослав І. Мерш.

Молитву провів наш парох о. П. Масвський, промовляв І. Вавричук, який закликав до єдности і братньої спільної праці для добра українського народу в Америці і допомоги нашим братам у Старім Краю.

При нашій громаді існує українська недільна школа, де наші діти вчаться релігії та української мови. Також і старші, які тут родились, в Америці, і с урядниками — вони вдома і коло церкви говорять по-українськи, не соромлячись свого роду, ані мови. Це свято об'єднало нашу громаду і залишило приємний спогад у всіх.

Гр. Осипів

В ТОРОНТІ ВІДБУВСЯ ВЕЧІР ПРИСВЯЧЕНИЙ ПАМ'ЯТІ ФЕДОРА ОДРАЧА

Торонто. — Заходом мистецького Товариства „Козуб" відбувся тут в залі Інтернаціонального Інституту в п'ятницю 12 лютого вечір присвячений пам'яті письменника Федора Одрача. Вечірку відкрив вступним словом голова „Козуба" — І. Бодиарчук, доповідь про життя і творчість Федора Одрача прочитав Левко Ромен, його твори читали: Зіна Семенюк, Зіна Прусаченко та Дмитро Романик. Між іншими прочитано уривок із недрукованої ще повісти „Вощадь", яка готова до друку й жде тільки видавця. Дохід із вечірки призначено на видавничий фонд літературної спадщини сл. п. Федора Одрача.

ТАРЗАН, ч. 5394. Перед змаганнями!

— Ви маєте перемогти цю людину, — перестерігав доктор Бейтс. — Поводіться з ним як з потворою... Забудьте про його величину...

— Але не забудьте, як легко він кинув був мавпу!

І так два противники стануля проти себе для кінцевого змагання... Вислід якого значить життя або смерть для білих людей!